

Cartilago sca-
pulae sinum fe-
quenter augēs.

ligamenta, quæ in secundo libro unâ cum musculis prosequemur, & quosdâ scapulae processus, quos articulum à luxationibus prohibere tum audies, ubi illos quoque iam in sermonis contextu pertractabimus) cartilaginem quandam ligamenti substantiæ compotem in hoc sinu crebro effingit, qua sinum auget, profundiorēq; efficit, nimiamq; luxandi promptitudinem multum corrigit, parum interim laxissimos differentesq; brachij motus, quibus maxime indigemus, præpediens. In ambitu enim huius sinus ea cartilago ponitur, scapulae interim, neque etiam humero connata, sed tantum ligamenti articulum in orbem amplexantibus adnexa. Huius cartilaginis externa sedes crassa est, sensimq; ad sinus centrum ducta gracilescit, ac multo ante centrum desinit: quasi quis sinum in ambitu anulo auget, cuius orbis instar trianguli esset contusus: & istius trianguli externum latus, exteriorem articuli ambitum respiceret: inferius uero latus sinui incumbere: superius autem humeri caput spectaret. adeo ut duo anguli ambitum articuli contingerent, tertius interim sinus centrum spectaret. Caterum hanc Naturæ industriam spectatu iucundissimâ, etiam si hominis corpus ad manû non sit, in quadrupedum & auium genibus promptè intueberis, quum pari quoque artificio hic tribus ossis sinus perpetuo augeantur. Huius itaq; cartilaginis quotiescunque reperitur, beneficio, sinus scapulae profundior euadit, & interim cartilago impetui compressionisq; ossium facile cedit, laxum huius articuli motum minime cohibens. Processus uero quibus præfenti articulo Natura prospexit, duo censentur: quorum alter⁹ superior est, summusq; humerus nobis uocabitur, atque mox à scapulae spina pronalci docebitur. alter uero est interior ac minor, qui amplius adice ex superiori sede ceruicis scapulae principium ducit, & hinc utcumque latus antrosum fertur, anteriori articuli parti uersus superiora magis oppositus. Inferior huius processus pars exacte laevis est, ac instar antiquæ Græcorum literæ C caua, ob idq; etiam *εὐρυκόλως* appellatus. Alij uero à quadam imagine, quam obtinet cum altera anchoræ parte, quæ terræ infigitur, *ἀγκυροειδῆ* hunc processum uocant. Nonnulli uersus, quod corniculæ rostri modo inclinatur, *κορυμβοειδῆ* appellauere. Atque hæc nomina Galeni interpretes subinde luserunt, ad hoc etiam opitulante Galeno, sibi in nominibus hic parum constanti. quum is enim alibi penè semper hunc processum *εὐρυκόλως* uocat, in decimo tertio tamen de Partium usu, eo nomine illum scapulae processum donauit, quem summum humerum uocamus. Verum huius processus nomen mentio, postmodum necessarîo incidet. nunc autem quod de interiori processu adhuc enarrandum superest, percurramus. Inferna itaque sede is laevis est, in superiori autē parte asper & inaequalis, in elatissima enim sui principij sede crassior uisitur, & in aequali tubere prominet, cui clauicula ferè incumbit ac innititur, ualideq; alligatur. In apice uero, ubi appendicem exigit, etiam asper est, ut aptius⁷ internum anterioris cubiti flexionem musculi caput ab ipso exoriretur, & ligamentum humeri articulo peculiare hinc principium obtineret. Inter apicem uero & tuberculum, quo clauicula penè suffulcitur, hæc superior processus sedes etiam aspera existit, quod scilicet⁸ ligamentum educeret, hinc ad superiorem scapulae processum pertinet. Quemadmodum uero hæc superior processus sedes in hoc aspera est, ut opportune ligamēta illa & hoc musculi caput produceret: ita quoq; scapulae ceruix orbiculatim foraminula quædam non peruia commonstrat, ex quibus commoda ualidorum huius articuli ligamentorum pendet origo.

Anterior seu
costis proxi-
ma scapulae se-
des.

Nunc tempestiuum quoque erit, alterum scapulae processum sermone persequi: cuius naturam optime inueniemus, anteriorem posterioremq; scapulae sedes non oscitanter spectantes. Scapula itaque⁹ anteriori sede sima cauaq; est, ut commodè costarū conuexis responderet, ac super ipsas stabilita debite moueatur. deinde etiam, ut opportuna hic sedes aptaretur¹⁰ musculo, qui totam anteriorem scapulae sedem implens, intrò antrosumq; brachium circūuertit. Cuius hæc scapulae sedes laevis quidem est, sed non omni ex parte æqualis. nam iuxta inferiorem ipsius sedem¹¹ tubercula quædā exigit, modicè instar obliquioris lineæ extuberantia, quæ quodammodo sinus constituunt, ac si thoracis costæ, quibus scapula hac sede incumbit, temporis successu in scapulâ comprimerentur, ipsaq; scapula illarū effigiem cedendo assumeret. Hi enim sinus tuberaq; in senibus apparent magis, quàm aut in pueris, aut iuuenibus, quibus omniā minus conspicuè protuberant, excrecuntq;. Ad hæc, scapulae anterior sedes¹² ad radicem elatioris angulibasis scapulae nonnihil protuberat, aptamq; regionem efficit, cui¹³ alter scapulâ attollentium musculorum ualide infertatur. Præterea scapulae anterior sedes quæ summi humeri radicem scapulae uel spinæ respōdet, insignius quàm alibi excauatur, non secus quàm si Natura quum scapulae spinam fingeret, caua scapulae partē in posteriora extraxisset, ac ita ipsius cavitatem auxisset: quemadmodū in scilicet uasis, & ijs quoq; que ex massa uel cera parantur, in dies fieri cernimus. Quando enim ollæ ansem externa ipsius sedelocata conspicimus, plerumque caua ollæ pars anse respondēs, sinuata magis, ac ueluti ab ansâ extrorsum tracta cernitur. idq; in illis

sedibus

sedibus potissimum obseruatur, ubi crassiores anse partes cōsistunt. Vnde etiam illæ scapulae cauitatis sedes insignius impressæ cauatæq; conspiciuntur, quæ extremis spinæ respondēt. mox enim spinam in tota ipsius exortus sede ad extrema impensius crassam, quàm in ductu, uideri audies. Inter reliquas interim scapulae cauitatis sedes, ea maxime caua se cū quæ iuxta scapulae ceruicem existit, præter id enim quod in posteriora à scapulae spinâ colligitur, hic etiam scapulae¹⁴ collum impense crassum & introrsum protuberans, uiratem insigniter auget: quemadmodum & inferior scapulae costa, quæ quum crassâ sit quoque sedis cavitatem profundiorē reddit. Posterior scapulae sedes insigni¹⁵ processu luti spina, adornata, si obiter uideatur, gibba est, quod hanc figuram iniurijs citra noxas dis accommodatiorem esse Natura haud ignorauerit. Verum si pressius hoc scapulae g contemplerur, duæ in ipso sedes cavitatesq; nobis occurrent, musculis suscipiendis mæ. Vna enim sub scapulae spina inter spinæ inferiorē sedem, & extuberantiore crassâ inferioris scapulae costæ partem consistit. Altera uero inter superiorem scapulae spinæ & superiorem scapulae costam habetur. Atq; hanc quidem¹⁶ musculus occupat, quem brachij circumducentiū tertium statuemus. Inferior cavitatis¹⁷ musculo oppletur, qui brachij cū uertentiū secundus numerabitur. Porro est hæc externa posterior uel scapulae sedes, cū le spinæ, tum ipsius costarum gratia, duas has cavitates ostendat, nihilominus uniuersa niam extuberare cernitur) scapulae dorsum à ueteribus nuncupata est, similitudinem hominis dorso lumentibus. Processum autem qui ab hoc scapulae dorso enascitur, spinaribus rectissime sunt instituta, ab his nominibus nunquam ne latum quidem unguem detur, externam scapulae sedem Dorsum nuncupabo: summum uero humeri radicē, Spinapulæ. Dicitur autem mihi summus humerus, quod ueteribus *ἀγκυροειδῆ* nuncupabatur: quam non adeo promptum sit diuinare, quid quisq; hac uoce intellexerit, neque etiam u Hippocratis causa nomen id negligendum uenit, aut etiam de ipso obiter statuentū est, do à Syropis & Iulepis interdū animam auocantes, diuina Hippocratis de ossium fracturaxationibus, idq; genus malis oracula, etiam ad nos pertinere duxerimus. Quare etiam ab re fuerit, scapulae spinam summumq; humerum, uti nobis uisum erit describere, atquedemum Hippocratis & Galeni sententiam sermone adicere. Ex tota igitur propemodū tudine dorso scapulae¹⁸ ualidius crassiusq; enascitur processus, non quidem è dorso longius medio, uerū non procul à superiori ipsius sede. Processus iste (qui scapulae spina est) sensigis magisq; augetur, ac tandem à scapulae dorso iuxta scapulae ceruicem abscedēs, teresq; dammodo apparēs, modicè antrosum fertur, insigniter supra scapulae cū humero articetelēs, & ampla donatus appendice, quæ in pueris pluribus ossiculis cōformatur, cartilinteruentu coalescētibus. Huius processus pars omnis anterior, & posterior, & humilior minimeq; aspera cernitur: superior autē ipsius sedes neutiq; laevis est, sed rudis, & forlis quibulda non peruijs decorata. idq; potissimū in superiori sui appendicis sede, & uol procul à scapulae basi, processus iste crassior apparet, ac subinde appendicē quoq; nancit. Neq; hæc sanè frustra machinatur Natura. musculorum enim gratia has molitur asper quibus¹⁹ maximus scapulâ sursum ducens musculus implantatur. Dein processus iste hys q dixi locis asperior ideo euasit, quod musculus ille latiore ualidioreq; insertionem inilat. Quinetiam hæc asperitas, principium præbet²⁰ dignissimo brachium mouenti musquem, quod brachij cum scapula articulum eleganter integit, *εὐρυκόλως* dissectionum percarunt. In anteriori processus sede²¹ sinus adeo leuiter & superficietenus insculpitur, ut nupitulum, num sinus sit, ægrè diiudices. Huic sinui modicè prominēs clauicula²² tubercuticularatur, ualidissimissq; ligamētis cōstringitur. Interueniēte hinc plerumq; peculiari cartililli prorsus simili quam in maxillæ inferioris cum superiori articulis obseruari retulimus scilicet utrinq; quæ ossa spectat, laevis & lubrica sit, & tantū ligamenti articulum continenaffirmata & continua. Dicitur modò processus pars²³, quæ à scapulae dorso enascitur, ac (uicam) dorso proxima est, Spina opportune nominatur, quæ etiā in²⁴ canibus, ouibus & cernitur. Pars autē quæ à scapula antrosum uersus exteriora abscedit, ac sensim dilatescēt solis hominibus, simijs, sciuris, et si quod aliud animal clauicula donatur, obseruari psummum humerum appellabimus: id nomen à Græcis mutuantes, qui procul dubio b ossis cum scapulis articulum *ἀγκυροειδῆ* nuncuparunt. ac proinde *ἀγκυροειδῆ* hanc processum uocauerunt, quod articuli superiorem cōstituat sedem, ac ueluti illius tutissimū habeatur pgnaculum. Atque ita sanè ab Hippocrate perpetuò accipitur, cū aliàs sæpius, tum parquando humerum (quem ipse *βραχίονα* uocat) nequaquam ad superiora (impediētē nū